

De onafhankelijke commissie toekomst arbeidsongeschiktheidsstelsel (OCTAS) heeft een tussenrapport opgeleverd over de beoordeling van het arbeidsongeschiktheidsstelsel. Conclusie: vereenvoudiging is noodzakelijk. In dit artikel behandelen we een aantal van de gesignaleerde knelpunten, waaronder verschillen in de beoordeling van arbeidsongeschiktheid.

Knelpunten in ons arbeidsongeschiktheidsstelsel

TEKST **MARJOL NIKKELS**

Bij de WIA geldt een theoretisch vastgestelde verdien capaciteit wat er nog met gangbare arbeid kan worden verdiend. Als mensen werken, kan ook de praktische verdien capaciteit van het werkelijke inkomen het uitgangspunt zijn voor de WIA. Zie hiervoor het vorige nummer van VVP. En als mensen volledig arbeidsongeschikt zijn, moet er ook nog een duurzaamheidsbeoordeling plaatsvinden. Volledig en duurzaam arbeidsongeschikten hebben immers recht op een uitkering uit de Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (IVA). De duurzaamheids-toets kost extra tijd van verzekeringsartsen. Ook worden er jaarlijks 30.000 herbeoordelingen aangevraagd grotendeels bedoeld om personen vanuit de regeling WGA naar de IVA te krijgen. Dit komt door de financieringsverschillen. De WGA kost een grote werkgever geld, terwijl de IVA de grote werkgever geen geld kost. Er zijn vele achterstanden ontstaan bij UWV vanwege het tekort aan verzekeringsartsen. Dus tijdsbesparing bij verzekeringsartsen zal zeker in het advies van OCTAS terugkomen.

'Vereenvoudiging is noodzakelijk'

WAJONG

OCTAS schrijft dat de beoordeling van de Wajong-aanvraag minder intensief is en minder tijd kost. UWV hoeft geen verlies aan verdien capaciteit vast te stellen en geen Functionele Mogelijkhedenlijst (FML) te maken. UWV stelt alleen het arbeidsvermogen vast. Wordt deze beoordeling van arbeidsvermogen straks standaard voor alle regelingen en mogelijk ook voor de AOV voor zelfstandig ondernemers? Daarom een nadere uitleg over de beoordeling van arbeidsvermogen.

Sinds 1 januari 2015 is het alleen nog mogelijk een Wajong-uitkering te krijgen als de vroeggehandicapte om medische of arbeidsdeskundige redenen geen perspectief heeft op een gewone baan, ook niet met ondersteuning. UWV beoordeelt of hij/zij nog arbeidsvermogen heeft. Hiervoor moet de betrokkene het ABA-formulier (Aanvraag beoordeling arbeidsvermogen) invullen. Iemand heeft nog arbeidsvermogen als hij of zij met begeleiding kan werken; met een voorziening (nog) kan werken; een taak kan uitvoeren in een arbeidsorganisatie; beschikt over de basis werknemersvaardigheden; ten minste één uur aaneengesloten kan werken; minimaal vier uur op een werkdag kan werken; beschut werk kan verrichten.

Is er wel arbeidsvermogen, dan is er geen recht op de Wajong 2015. Betrokkene zal dan vallen onder de Participatiewet. UWV beoordeelt dan ook of betrokkene zelfstandig in staat is om het minimumloon te verdienen in een drempelfunctie. Een drempelfunctie is een lichte functie die ook iemand met beperkingen uit kan voeren. Wie niet in staat is om een drempelfunctie uit te voeren, ook niet met een werkvoorziening, is niet in staat het wettelijk minimumloon per maand te verdienen. Dit kan het geval zijn bij een persoon met een laag opleidingsniveau, een aannemelijk vertraagd handelingstempo of bij een beperking in de duurbelastbaarheid. Deze persoon krijgt dan de indicatie banenafpraak en komt in het doelgroepregister. Wanneer deze groep aan het werk gaat maar later weer uitvalt, dan is er wel mogelijk recht ontstaan op een WIA-uitkering omdat ze dan onder de werknemersregelingen vallen. Zo gaan personen over van de

Participatiewet naar de WIA. OCTAS benoemt als knelpunt dat de afstemming tussen de uitvoeringsinstanties zoals de gemeentelijke sociale dienst en UWV moeizaam verloopt.

NO-RISKPOLIS

OCTAS benoemt als belangrijk knelpunt is dat mensen met een arbeidsbeperking moeilijk aan het werk komen. Werkgevers zijn terughoudend met het aannemen van arbeidsongeschikten, ook uit de WGA. Er speelt onzekerheid hoe het afloopt, maar ook vooroordelen. Slechts 5,3 procent had in 2020 een WGA-gerechtigde in dienst. De effectiviteit van de no-riskpolis is beperkt.

Wajongers of personen uit het doelgroepregister Banenafpraak hebben zelfs recht op een onbeperkte no-riskregeling. Dit betekent dat ze bij ziekte vallen onder de Ziektewetvangnetregeling. De werkgever wordt voor de loondoorbetaling bij ziekte gecompenseerd door UWV. Ook eventuele WGA-lasten worden niet aan de werkgever toegerekend mits de Ziektewetvangnetregeling is aangevraagd. Wel moet de werkgever zorgen voor de re-integratie. De Participatiewet doelgroep komt ook in aanmerking voor een loonkostensubsidie indien mensen niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen. De werkgever wordt dan gecompenseerd voor het verschil tussen de arbeidsproductiviteit van een werknemer (loonwaarde) en het wettelijk minimumloon. De loonkostensubsidie bedraagt maximaal 70 procent van het minimumloon. Verder geldt nog dat er recht is op een loonkostenvoordeel als tegemoetkoming in de loonkosten. Ook kunnen jobcoaches worden ingezet of de kosten van de aanpassing van een werkplek worden vergoed. Werkgevers zijn onvoldoende op de hoogte van deze voordelen.

AOV ZELFSTANDIGEN

OCTAS vindt dat de huidige uitwerking van de publieke arbeidsongeschiktheidsverzekering niet bijdraagt tot vereenvoudiging van het stelsel. Ook belast dit de verzekeringsartsen nog meer. Ze stellen dat UWV deze uitvoering niet aan kan. OCTAS is kritisch ten aanzien van de uitvoerbaarheid, uitlegbaarheid en betaalbaarheid. Toch zal het kabinet door moeten met de uitwerking van de verplichte AOV. Dit hangt samen met het herstel en veerkrachtplan, waarin staat dat er een adequate bescherming voor zelfstandigen zonder personeel (ZZP) moet ko-

men. Om niet een Europese miljardensubsidie mis te lopen, zal een regeling voor de AOV ZZP in het eerste kwartaal van 2025 gepubliceerd moeten worden in de Staatscourant.

WERKEN LOONT, OF NIET?

De WIA kent een werken-loont-prikkel binnen de regeling WGA voor de groep gedeeltelijk arbeidsgeschikten. OCTAS constateert dat de private WGA-hiaatverzekeringen deze prikkel fors dempen. Ook CAO-afspraken werken re-integratiebelemmerend. Ook ervaren mensen angst om te werken in verband met inkomensverrekeningen en de gevolgen voor aanvullende Toeslagen. De complexiteit van de Toeslagenwet, Participatiewet, huur en zorgtoeslag maakt het doorgronden van de financiële gevolgen van het weer gaan werken onmogelijk.

Begin 2024 zal OCTAS met aanbevelingen komen voor vereenvoudiging van het stelsel dat uitvoerbaar, uitlegbaar en betaalbaar is. Daar gaan we uiteraard in een volgend nummer nader op in. ■

Marjol Nikkels is vakspecialist bij CS Opleidingen en directeur Sensio Opleidingen.